

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää lausuntopyynnöstä. EK pitää tärkeänä, että yksilöillä on joustavia ja monipuolisia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja myös kokonaisten tutkintojen suorittamiseen. EK pitää kriittisen tärkeänä, että jokaisella suomalaisella on taustastaan riippumatta mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin motivaatio ja lahjakkuus riittävät. Esitys ei poista tai edes mitenkään rajoita maksuttoman tutkintokoulutuksen tarjontaa. EK kannattaa esitystä, mutta toivoo täyskatteisten maksujen perimistä suhteessa nykyisin voimassa olevaan säätelyyn avoimen korkeakoulutuksen maksuista tarkennettavan.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Esityksen tavoitteena on nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuutta lähelle 50 prosenttia, lisätä jatkuvan oppimisen markkinalähtöisyyttä ja poistaa esteitä korkeakoulujen yksityisen rahoituksen kasvattamiselta. Lisäksi esityksen tavoitteena on tukea ja joustavoittaa yksilöiden koulutuspolkuja sekä laajentaa korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen tarjontaa.

EK pitää esityksen tavoitteita hyvinä ja kannattaa niiden edistämistä. EK:n näkemyksen mukaan esitys poistaa esteitä yksityisen rahoituksen kasvattamiselta ja joustavoittaa yksilöiden koulutuspolkuja. Esitys voi myös jossain määrin laajentaa korkeakoulututkintoon johtavaa koulutustarjontaa. Jatkuvan oppimisen markkinalähtöisyyden lisääminen vaatisi koulutustarjonnan kehittämistä kysyntälähtöisesti, eikä esitys tuo mitään uutta tästä näkökulmasta. Esitys ei EK:n tulkinnan mukaan mahdollistaisi avoimen koulutustarjonnan laajentamista koulutusvastuurajoja tai olemassa olevia tutkinnonosia laajemmin, mikä lisäisi aidosti markkinalähtöisyyttä. EK pitää todennäköisenä, ettei uudistuksella ole juurikaan vaikutusta nuorten aikuisten koulutustason nostoon. Todennäköisimmin tutkinnon suorittaminen avoimessa on pikemminkin aikuisten uudelleen kouluttautumisen muoto kuin nuorten ensimmäinen tutkinto.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Avoimesta korkeakoulutuksesta perittävistä maksuista säädetään nykyisellään valtioneuvoston asetuksella yliopistojen/ammattikorkeakoulujen toiminnasta perittävistä maksuista. Asetusten perusteella korkeakoulut saavat periä avoimessa suoritetuista opinnoista enintään 45 euroa opintopisteeltä. Korkeakoulutuksen järjestämisen opintopistekohtaiset kustannukset ovat EK:n käsityksen mukaan huomattavasti tätä korkeammat. Vastaava säännös vähintään koulutuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten perimisestä vieraskielisessä tutkintokoulutuksessa on tulossa voimaan elokuun alussa. Syksyllä 2026 alkavassa vieraskielisessä koulutuksessa lukukausimaksut näyttävät ainakin pääsääntöisesti olevan yli 10 000 vuodelta. EK:n näkemyksen mukaan pykälää on selkeytettävä suhteessa avoimesta korkeakoulutuksesta perittäviin maksuihin.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

EK kannattaa esitystä

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

EK kannattaa esitystä

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

EK kannattaa esitystä

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Esityksessä on erittäin kattavat ja huolelliset laaditut vaikutusarvioinnit. EK:n näkemyksen mukaan vaikutusarvioinneista ei jää mitään puuttumaan.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

EK:n näkemyksen mukaan esityksen pitäisi tulla voimaan 1.8.2027. Lainsäädäntö ei velvoita korkeakouluja tarjoamaan tutkintoon johtavaa koulutusta avoimena opetuksena, joten EK:n näkemyksen mukaan pitkälle voimaantulosäännökselle ei ole tarvetta.

Muut huomiot ja näkökohdat

EK:n näkemyksen mukaan tutkinnon suorittamisen mahdollistaminen avoimessa korkeakoulutuksessa ei tule muodostumaan yleiseksi väyläksi. Todennäköisesti mahdollisuutta tulevat hyödyntämään ennen muuta yksilöt, joilla on mahdollisesti jokin aikaisempi tutkinto ja tarve osoittaa kelpoisuutensa säänneltyyn ammattiin tietyllä tutkinnolla. Mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakoulutuksessa lisää joustavia mahdollisuuksia tutkinnon suorittamiseen ja on siksi

kannatettava, vaikka oletettavasti suosio ei tulekaan olemaan erityisen suurta. EK pitää tärkeänä, että jokaisella suomalaisella on mahdollisuus taustastaan riippumatta opiskella niin pitkälle kuin motivaatio ja lahjakkuus riittävät. Mahdollisuus tutkinnon suorittamiseen avoimessa korkeakoulussa ei rajoita kenenkään mahdollisuuksia kouluttautua. Esitys voi jopa vapauttaa opiskelupaikkoja maksuttomasta tutkintokoulutuksesta ensikertalaisille.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Vieltojärvi Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK